mi XVI-XVIII a., nors atskiros keramikos šukės galbūt yra kiek senesnės.

Antras kultūrinio sluoksnio plotelis aptiktas tarp namų Vilniaus g. 42 ir 44. Jo storis - 90 cm. Čia irgi aptikta keramikos su bangelės ornamentu, geležinis durų apkalas. Sluoksnis datuojamas XVI-XVII a. Atrodo, kad čia būta pastato.

Kitose tyrinėtose vietose viduramžių kultūrinio sluoksnio nėra arba jis suardytas XIX-XX a. statybų.

Algirdas Žalnierius

Kauno senamiesčio pastatų Rotušės aikštės Nr. 17-20 kieme tiestų trasų archeologiniai tyrimai

Archeologiniai pastatų Rotušės aikštės Nr. 18-20 kieme tiesiamų trasų tyrimai buvo atlikti 1992 m. Trasos buvo kasamos, pritaikant pastatus Lietuvos pašto muziejui. Archeologinių tyrimų metu buvo ištirtas 155 kv. m plotas.

Tyrinėtas kiemas yra centrinėje Kauno senamiesčio dalyje, Rotušės aikštės V dalyje. 1982 m. Kauno PRPI archeologai atliko žvalgomuosius archeologinius tyrimus prie pastatų Rotušės aikštės Nr. 18-19. Jų metu buvo nustatytas pirminis pastatų planas.

Istorinės žinios apie Rotušės aikštės V dalyje buvusį užstatymą siekia 1607 m. Kauno vaito knygoje paminėtos medinės mėsinės V aikštės dalyje. 1581 m. Kaunui gavus prekių sankrovos teisę, XVI-XVII a. riboje, į V nuo Rotušės, buvo pastatyti du svirnai eksportuojamiems grūdams sukrauti. Jie priklausė miestui. 1655-1661 m. karo su Maskva metu svirnai buvo sudeginti ir apgriauti. 1667 m. apgriuvę svirnai buvo išnuomoti Kauno pirkliui J. Kala-

vui, kuris įsipareigojo juos atstatyti ir naudotis be mokesčių 10 metų. Iš kitų miesto aktų žinoma, kad įvairiems asmenims svirnai buvo nuomojami iki 1790 m. 1797 m. Kauno plano eksplikacijoje šioje vietoje nurodomi miesto aruodai. 1812 m. karo metu svirnai apdegė. Po karo svirnuose buvo įrengta rusų armijos daboklė, vėliau - kalėjimas. 1820-1826 m. pristačius arklides, svirnuose buvo įrengta pašto stotis. 1898 m. iš Rotušės į Š svirną buvo perkeltas miesto muziejus. Tarpukario laikotarpiu pašto pastatuose buvo muziejus, miesto savivaldybės skyriai. Po karo pastatus užėmė tarybinė kariuomenė, kuri juose išbuvo iki 1982 m. Šiuo metu pastatai restauruojami, pritaikant juos Lietuvos pašto muziejui.

Tyrinėtose vietose buvo rastas 1,0-1,9 m storio kultūrinių sluoksnių klodas. Virš pirminio žemės paviršiaus, kurį sudaro oksiduotas priesmėlis, tirtuose plotuose buvo rastas iki 40 cm storio pirminis Rotušės (Rinkos) aikštės sluoksnis, datuojamas XIV a. pabaiga - XV a. Didesniąją viršutinių sluoksnių dalį sudaro statybinių griuvenų ir priesmėlio sluoksniai, supilti statant ir remontuojant Rotušės aikštėje stovėjusius mūrinius namus. Aikštė nebuvo grįsta. Viršutinėje kultūrinių sluoksnių klodo dalyje rastas grindinys buvo išgrįstas XIX a. pradžioje, įrengus pastatuose pašto stotį. V kiemo dalyje rasti šalia V aikštės krašto ėjusio pravažiavimo iš Kauno pilies į Nemuno krantinę sluoksniai. Pravažiavimo plotis yra apie 8 m. Prie pravažiavimo R kraštinės rasti sudegusių medinių krautuvėlių pėdsakai. Jos sudegė XVII a. vidurio karų metu.

Seniausi archeologiniai radiniai, rasti pirmame sluoksnyje, datuojamame XIV a. pab. - XV a. Tai puodyninių koklių, indų šukės, plieninis pentinas. Puodyniniai kokliai degti redukcinėje aplinkoje. Jų angos kvadratinės, išorėje yra žiedimo rievės. Didesnė dalis indų šukių degtos redukcinėje aplinkoje. Indai skirti maistui

laikyti ir gaminti. Viena puodo šukė petelių srityje papuošta banguotų linijų ornamentu.

Perkasoje Nr. 4 buvo rasta XVI a. pirmos pusės plokštinių polichrominių koklių šukių. Išskirtinas radinys - koklis-karūnėlė, kurioje pavaizduota rytietiško stiliaus erotinė scena.

Algirdas Žalnierius

Kėdainių senamiesčio 75 kvartalo, sklypo Didžiojoje g. Nr. 25, žvalgomieji archeologiniai tyrimai

Žvalgomieji archeologiniai tyrimai Kėdainiuose, sklype Didžiojoje g. Nr. 25, buvo atlikti 1993 metais. Jame numatoma pastatyti apie 100 kv. m dydžio priestatą prie dabar restauruojamo XIX a. pab. pastato.

Tyrinėtas sklypas yra centrinėje Kėdainių senamiesčio dalyje. 1604 m. Kėdainių inventoriuje rašoma, kad šiame sklype stovėjo A. Trečioko namas, kuriame veikė karčiama ir smuklė. Tai pirmasis mūrinis namas Didžiojoje gatvėje, statytas tarp 1604-1624 m. Namo dydis buvo 12 kvadratinių prentų (apie 285 kv. m). 1666 m. inventoriuje paminėta, kad pastatas yra apdegęs, bet 1686 m. jis buvo atstatytas. Net keičiantis savininkams valda buvo vadinama "Trečiokiškėmis". Šis pavadinimas išliko ir XVIII a. 1774 m. miesto gaisro metu namas sudegė ir buvo nugriautas. XVIII a. pab. mūrinio namo vietoje buvo pastatytas medinis namas. Šiuo metu sklype stovintis mūrinis namas pastatytas XIX-XX a. riboje. Nuo 1912 m. iki paskutiniųjų metų jame veikė kino teatras.